

Stevig verbonden

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Prediker 4: 7-12

Tweede Schriftlezing: Efeziërs 4: 11-16

Inleiding

Op deze Regenboogzondag maken we een start met het nieuwe seizoen en ook met het nieuwe jaarthema: Verbonden.

Bij het nieuwe jaarthema hoort ook een nieuw logo. Voor het eerst sinds jaren niet door Alfred gemaakt. Omdat het opnieuw een bovenwijks jaarthema is, is er nu eens iemand van een andere wijk gevraagd om een ontwerp te maken: Constant Tanghe.

We maken vandaag een eerste verkenning van wat het betekent om als gemeente met elkaar verbonden te zijn. Dat doen we aan de hand van twee bijbelse metaforen die verbondenheid uitdrukken:

- Een touw dat uit meerdere strengen bestaat. Daarbij gaat het om de stevigheid.
- En het beeld van de ledematen van een lichaam die met pezen aan elkaar verbonden zijn. In déze metafoor van de gemeente van Christus gaat het om de beweeglijkheid en het bewogen worden.

We gaan ook met elkaar ervaren hoe het vóelt om met elkaar verbonden te zijn. Dat doen we zo dadelijk met de kinderen. En we zullen het ervaren als we straks een kring gaan vormen om de Maaltijd van de Heer te vieren.

Met de kinderen

Vroeger, toen er nog geen boeken waren, werd er geschreven op rollen, boekrollen. Ik heb er één meegebracht en daaruit ga ik jullie een verhaal voorlezen.

Heel, heel lang geleden, toen de leerlingen van Jezus oude mensen waren geworden, leefde er in de woestijn van Juda, bij de Dode Zee, een groep mensen, mannen, en misschien ook vrouwen en kinderen.

Ze hadden alles gemeenschappelijk en deden heel veel samen, daarom werden ze een gemeenschap genoemd, de gemeenschap van Qumran (zo heette het dorpje waar ze woonden).

Ze waren niet rijk en in de woestijn was ook niet heel lekker eten, maar toch hadden ze iets wat heel kostbaar voor hen was. Dat waren rollen van huid, met daarop geschreven de verhalen en liederen uit de bijbel. Daar lazen ze uit en daar praatten ze over. Daarin zochten ze naar het geheim van het leven.

‘Het geheim van het leven’, zei de één, ‘dat is God, denk ik. Zoiets las ik in de Thora-rol. Bij God begint al het leven en God is een geheim, want je kunt God niet zien. Het geheim van het leven moet wel God zijn.’

En dan zei een ander: ‘Het geheim van het leven is de liefde. De liefde kun je niet zien, maar het is een sterke kracht die alles doet groeien en bloeien. Zoiets las ik in de profeten-rol. Het geheim van het leven moet wel de liefde zijn.’

En net deed iemand anders zijn mond open om te zeggen wat zij dacht dat het geheim van het leven zou zijn, toen er iemand kwam aanrennen en hijgend riep: 'De Romeinen! De romeinse legers komen eraan!'

De Romeinen waren toen nog steeds de baas in Israël (net als in de tijd van Jezus). Een paar jaar eerder was er een opstand tegen de Romeinen met harde hand neergeslagen. De tempel in Jeruzalem was door de romeinse soldaten verwoest en bijna alle boekrollen van de tempel waren verbrand.

De mensen van de gemeenschap van Qumran wisten meteen wat hen te doen stond. Ze moesten hun kostbaarste bezit, de boekrollen met daarin het geheim van het leven, in veiligheid brengen. Ze stopten de boekrollen in grote voorraadpotten en kruiken, laadden de aardewerken potten en kruiken op ezels, gingen op weg en verstopten de boekrollen in grotten en spelonken in de woestijn, zodat de Romeinen ze niet konden vernietigen.

Daarna vluchtten ze voor de soldaten. Ieder ging een eigen kant op. Ze waren niet meer samen. De gemeenschap van Qumran bestond niet meer.

Heel veel jaren later – jullie opa's en oma's waren nog kinderen – hoedt een jonge bedoeïen (nomade) zijn kudde geiten, ergens bij de noordpunt van de Dode Zee. Mohammed heet hij, zijn bijnaam is 'Wolf'. Eén van zijn geiten klimt plotseling een rotswand op en verdwijnt uit het gezicht. Mohammed gaat erachteraan. Hij stapt een donkere grotopening binnen. Hij gooit een steen in de grot om te horen of de geit daar zit. Er klinkt geluid van brekend aardewerk. Een paar dagen later klautert Mohammed met een vriendje naar de grot. Hij vindt er een tiental grijze kruiken, sommige hebben een plat deksel (*laten zien*). Wat zou er in zitten? Goudstukken? Nee, verkreukelde leren lappen. Het zijn de boekrollen van de Qumran-gemeenschap.

Het is de gemeenschap van Qumran dus gelukt om hun kostbare schat met daarin het geheim van het leven te bewaren voor de volgende generaties. Wel 1900 jaar! Is dat niet bijzonder?!

Kunnen wij dat ook als gemeente van de Regenboogkerk? Kunnen wij dat ook, het geheim in ons midden koesteren en bewaren? Daarvoor moet je stevig verbonden zijn met elkaar. Je moet goed samen kunnen werken en erop vertrouwen dat iedereen zijn best doet.

Laten wij het ook proberen.

Daarvoor hebben we wel de hulp nodig van de grote mensen.

Iedereen die naast het gangpad zit wil ik vragen om op te staan en het net op te pakken. Willen een paar mensen de kinderen hier voor helpen. Het is de bedoeling dat je verbonden door het net de kruik met het geheim naar voren beweegt, naar de liturgische tafel. Heel voorzichtig, want hij mag niet vallen en breken. Maar ook weer niet te voorzichtig, anders komt de kruik niet in beweging.

Overweging

Gemeente van Jezus Christus,

De betekenis van het jaarthema 'Verbonden' is tweeledig. Het duidt op 'verbonden zijn', daar lezen we zojuist over. Maar 'verbonden' is ook het meervoud van 'verbond'. In de maanden oktober-november en tussen Pasen en Pinksteren zullen we op de zondagen gaan lezen en nadenken over diverse verbonden die in Bijbelverhalen gesloten worden.

Allereerst het verbond dat God sluit met Noach en met alle levende wezens op aarde, en waarvan de regenboog aan de hemel het teken is.

We zullen lezen over het verbond van God met Abram, de vader van alle gelovigen.

Het zal gaan over de verbondssluiting op de Sinai en over de woorden van dat verbond, de Tien geboden.

Het zal ook gaan over het verbond dat God met koning David sluit, waar de psalmen van zingen. De verwachting van de komst van een Messias, een gezalfde, uit het huis van David is hierop gebaseerd. In al deze verbonden is het God die het initiatief hiertoe neemt.

In de Bijbel is ook sprake van verbonden die mensen onderling met elkaar sluiten. De vrienden David en Jonathan bijvoorbeeld sluiten met elkaar een verbond. Een ander voorbeeld is het verbond dat koning Salomo sluit met een naburige koning. Ze worden bondgenoten met het oog op de bouw van de tempel.

Deze verbonden, die tussen God en mensen en tussen mensen onderling worden gesloten, gáán ergens om. Om bescherming, om veiligheid, om vrede, om een eerlijke samenleving. Dat is het doel van de verbonden. Het zijn verbonden voor het leven. En daar, in die doelen, ligt ook de uitdagende vraag aan ons besloten: kunnen wij ook bondgenoten zijn met zo'n doel voor ogen, in onze tijd, in onze kerk of in onze samenleving. Willen we ons verbinden met elkaar en met anderen en met God omwille van de liefde, of de vrede, of het behoud van de schepping, of omwille van de gerechtigheid.

De andere betekenis van het jaarthema 'Verbonden' duidt dus op verbonden-zijn. En ook hierbij gaat het ergens om. In de beide beelden van verbonden zijn waarover we lazen gaat het om verbondenheid rondom een middelpunt, iets wezenlijks, of met het oog op een duidelijk doel.

Prediker, de denker, de filosoof, haalt een in zijn tijd bekend spreekwoord aan: 'Een koord dat uit drie strengen is gevlochten, is niet snel stuk te trekken.' Het spreekwoord is een bevestiging in de overtreffende trap van zijn betoog dat je beter met je tweeën kunt zijn dan alleen. Ben je met je tweeën, dan kun je je samen ontspannen na alle arbeid en van de opbrengt ervan genieten. Ben je met je tweeën, dan kun je elkaar op de been helpen als er één valt, dan kun je elkaar warm houden en elkaar verdedigen tegen aanvallers.

Het spreekwoord dat Prediker aanhaalt, luidt in de NBG-vertaling van 1951: 'Een drievoudig snoer wordt niet spoedig verbroken.' Het is een veel gebruikte trouwtekst, met als gedachte erachter: als in het huwelijk van twee mensen ook God als derde erbij komt, dan is de verbondenheid zo stevig als wat.

Ik betwijfel eigenlijk of Prediker zelf met die derde streng op God doelde, maar ik vind het toch een mooie gedachte, zeker als we die toepassen op de verbondenheid als geloofsgemeenschap. Dat we met elkaar bezig zijn met de dingen van God, dat God het geheim is in ons midden, dat we koesteren en verder door willen geven, dat maakt de onderlinge verbondenheid extra stevig.

In het beeld van de gemeente als lichaam, dat Paulus schetst, waarvan Christus het hoofd is en de leden met elkaar verbonden zijn door pezen en gewrichtsbanden (vgl. Kolossenzen 2,19) gaat het om de beweging. Het beeld schetst een wijze van verbonden zijn, waarbij er beweging mogelijk is.

Als leden worden we bewogen – er zijn dingen, gebeurtenissen, mensen die ons aangaan, die ons niet koud laten, die ons beroeren, en daarom komen we met elkaar in beweging, uit liefde.

Het beeld schetst een duidelijke eenheid: alle leden proberen Christus te volgen en zich door de liefde te laten leiden. Maar binnen de eenheid is er een grote diversiteit. Allemaal hebben we als leden verschillende talenten en worden we geroepen om juist onze specifieke gaven in te zetten.

Zo dadelijk worden we genodigd aan de Maaltijd van de Heer. Om onze verbondenheid als gemeente uit te drukken, vieren we de Maaltijd in een kring. Een kring waarin we elkaar aan kunnen zien, waarin iemand niet gauw over het hoofd wordt gezien, maar waar we ons toch ook niet bekeken hoeven te voelen. Een kring met een middelpunt: de tafel. Die staat niet letterlijk, precies in het midden, maar wel principieel in het midden.

Wij zijn verbonden met elkaar rondom een geheim, het geheim van het leven, waarvan de Bijbel ons verhaalt; het geheim van de liefde, van danken, breken en delen, waar brood en wijn de tekenen van zijn. Dat geheim van het leven koesteren we in ons midden en mogen we doorgeven aan elkaar. Amen.